

Asia

Valtioneuvoston kirjelmä Eurojustin ja Tanskan välisestä yhteistyösopimuksesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurojust perustettiin 6.3.2002 voimaan tulleella päätöksellä Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (2002/187/YOS), jäljempänä Eurojust-päätös. Eurojust-päätöksen tavoitteena on edistää ja parantaa tutkinta- ja syytetoimien koordinoitua jäsenvaltioissa sekä parantaa yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä ja tukea niitä. Eurojust-päätöstä on muutettu neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS.

Eurojust-päätöksen 26 a artiklan mukaan Eurojust voi tehdä neuvoston hyväksymiä yhteistyösopimuksia mm. kolmansien maiden kanssa. Eurojust itse valitsee, minkä valtioiden kanssa näitä sopimuksia tehdään sekä käy neuvottelut itsenäisesti. Muut EU-toimielimet eivät osallistu neuvotteluihin. Sopimuksen allekirjoittaa EU:n puolelta Eurojustin kollegion puheenjohtaja yksin. Valmiiksi neuvotelluille sopimuksille on ennen allekirjoittamista saatava neuvoston hyväksyntä.

Tanska on ollut Eurojustin jäsen sen perustamisesta vuodesta 2002 lukien. Tanska ei osallistu 12.12.2019 voimaan tulevaan uuteen Eurojust-asetukseen (EU 2018/1727). Tämä on seurausta Lissabonin sopimukseen liitetystä pöytäkirjasta 22, jonka mukaan Tanska ei osallistu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen III osan V osastossa tarkoitettuun yhteistyöhön vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella. Tanska ei ole myöskään toistaiseksi käyttänyt edellä mainitun pöytäkirjan IV osan mukaista optiota osallistua uuteen Eurojust-asetukseen.

Eurojust on toimittanut 21.3.2019 neuvoston puheenjohtajalle Eurojustin neuvotteleman luonnoksen Eurojustin ja Tanskan yhteistyösopimukseksi. Sopimusluonnos jaettiin jäsenvaltioille 21.3.2019 päivättyinä neuvoston asiakirjana (7783/19 JAIEX 48 COPEN 126 EUROJUST 58). Eurojustin kollegio on hyväksynyt sopimusluonnoksen 21.3.2019. Eurojustin yhteistä valvontaviranomaista on konsultoitu etukäteen ja se on suhtautunut positiivisesti sopimusluonnokseen. Eurojustin yhteisen valvontaviranomaisen virallinen kanta saadaan 28.3.2019.

Asian kiireellisyydestä johtuen sopimus on tarkoitus käsitellä nopealla aikataululla. Kun neuvosto on hyväksynyt luonnoksen päätöksestä sopimuksen hyväksymiseksi, siitä kuullaan Euroopan parlamenttia. Kun Euroopan parlamentin mielipide on saatu, sopimusluonnos hyväksytään lopullisesti neuvostossa.

Valtioneuvoston kanta

Suomen kannalta sopimus on hyödyllinen, koska se saattaa edistää sellaisten vaativien rikosten tutkintaa, joiden oikeuskäsittely on Suomen intressissä. Valtioneuvoston kanta on, että sopimus voidaan hyväksyä neuvostossa.

Pääasiallinen sisältö

Koska Tanska ei osallistu 12.12.2019 voimaan tulevaan uuteen Eurojust-asetukseen, on Eurojust neuvotellut Tanskan kanssa yhteistyössä komission kanssa luonnoksen yhteistyösopimukseksi. Yhteistyösopimuksen tavoite on luoda Eurojustin ja Tanskan välille läheiset ja aktiiviset suhteet siten, että sopimuspuolet voivat tehdä tehokasta yhteistyötä ja vaihtaa keskenään tietoja vakavan rikollisuuden, kuten järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi, jotta vältetään tauko operatiivisessa yhteistyössä.

Merkittävää on, että Tanska on edelleen Euroopan unionin jäsenvaltio. Tanskaa sitoo mm. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27.4.2016, luonnollisten henkilöiden suojeluista henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) sekä myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27.4.2016, luonnollisten henkilöiden suojeluista toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/OYS kumoamisesta.

Eurojustin ja Tanskan välinen sopimusluonnos muistuttaa Eurojustin kolmansien maiden kanssa aiemmin tekemiä yhteistyösopimuksia. Sopimusluonnoksessa on kuitenkin otettu huomioon Tanskan asema EU:n jäsenvaltiona ja Schengen-alueen valtiona. Tanska osallistuu EU:n rikosoikeudelliseen yhteistyöhön sikäli kuin yhteistyö perustuu ennen Lissabonin sopimusta tehtyihin säädöksiin. Tanskaa sitovat myös useat Schengenin säännöstöön perustuvat lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten välistä yhteistyötä koskevat instrumentit.

Eurojustilla on yhteistyösopimukset Albanian, Georgian, Ukrainan, Montenegron, Islannin, Sveitsin, Norjan, Yhdysvaltojen, Makedonian, Liechtensteinin ja Moldovan kanssa.

Sopimus kattaa uuden Eurojust-päätöksen 4, 5 ja 54 artikloissa määritellyt operatiiviset tehtävät, niiden hoitamisen ja yhteistyötavat kuten pyynnöt jäsenvaltioille tutkintatoimien käynnistämiseksi, tietojen vaihdon ja tutkinnassa ja syytetoimissa tukemisen sekä kolmansien maiden oikeudellista yhteistyötä koskevat pyynnöt.

Sopimuksen 2 luvussa määrätään yhteistyötavoista, kuten Tanskan edustamisesta Eurojustissa ja osallistumisesta kokouksiin. Tanskan edustajalla on representative – titteli, joka voi osallistua tarkkailijana kollegion kokouksiin myös hallintoasioissa.

Sopimuksen 3 luvussa määrätään tietojen vaihdosta osapuolten välillä. Artiklassa 9 määrätään oikeudesta tietojen vaihtoon. Artiklan mukaan osapuolet voivat vaihtaa kaiken tarvittavan ja oleellisen tiedon artiklassa 2 tarkoitetun päämäärän saavuttamiseksi. Tietoa pyydetäessä, sen käyttötarkoitus on ilmoitettava. Jos osapuoli lähettää oma-aloitteisesti tietoja toiselle osapuolelle, lähettäjän tulee ilmoittaa tietojen käyttötarkoitus. Osapuoli voi asettaa tietojen käyttöä koskevia rajoituksia esimerkiksi tietojen edelleen välittämisestä.

Artiklassa 10 määrätään tiedonvaihdon järjestämisestä. Tiedonvaihto tapahtuu Tanskan edustajan, tämän sijaisen, assistentin ja kansallisten jäsenten tai kollegion välillä tai suoraan kansallisten viranomaisten ja Eurojustin kansallisen jäsenen tai kollegion välillä. Osapuolet voivat myös käyttää muita tiedonvaihtokanavia. Sopijapuolten on varmistettava, että niiden edustajilla on oikeus vaihtaa tietoja ja että heidät on asianmukaisesti turvaukiteltu. Sopimuksen 17 artiklassa kielletään tietojen luovuttaminen kolmannelle osapuolelle ilman toisen osapuolen lupaa ja henkilötietojen luovuttaminen ilman riittäviä turvatoimenpiteitä.

Artiklassa 11 käsitellään sopimuspuolten luovuttamien henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa. Tanska noudattaa edellä mainittua EU:n tietosuojadirektiiviä (EU 2016/680). Artikla 12 koskee arkaluontoisia henkilötietoja ja niiden luovuttamista. Tällaisia tietoja voidaan käsitellä vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä sopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Tietojen käsittelyssä täytyy huolehtia riittävästä tietoturvasta. Lisäksi sopimuksessa määrätään muun muassa tietojen kohteen

oikeudesta saada tieto henkilötiedoista, oikeudesta vaatia tietojen oikaisemista, siirron estämistä ja tietojen poistamista.

Sopimuksen 4 luvussa määrätään muutoksenhakuoikeudesta, vastuista ja Euroopan unionin tuomioistuimen toimivallasta.

Sopimuksen 5 luvussa on muita säännöksiä. Sopimuksen 26 artiklan mukaan Tanska osallistuu Eurojustin budjetin rahoitukseen nykyisellä tasolla. Sopimuksen 28 artiklassa määrätään siirtymäsäännöksistä tietojen vaihdon suhteen ja 29 artiklassa sopimuksen päättämisestä eri tilanteissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 2002/187/OYS, viimeksi muutettu neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS, artikla 26a(2)

Käsittely Euroopan parlamentissa

Neuvoston hyväksyttyä luonnoksen päätökseksi sopimuksen hyväksymisestä kuullaan Euroopan parlamenttia. Kun Euroopan parlamentin mielipide on saatu, sopimusluonnos hyväksytään lopullisesti neuvostossa.

Kansallinen valmistelu

Asiakirja on valmisteltu oikeusministeriössä.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sopimus edistää sopimusosapuolten mahdollisuuksia järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Sopimuksella ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön. Suomessa on Eurojust-päätöksen täytäntöönpanemiseksi laki Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta (742/2010). Laissa säädetään muun muassa tietojen luovuttamisesta Eurojust-päätöksen 26 a artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Suomesta Eurojustille luovutettujen tietojen luovuttaminen kolmannelle valtiolle edellyttää kansallisen jäsenen suostumusta. Kansallisen jäsenen tulee tietoja luovuttaessaan noudattaa Suomen kansallista lainsäädäntöä.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Neuvoston tiedonanto 7783/19, 21.3.2019 liitteineen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM / Miia Ljungqvist, miia.ljungqvist@om.fi, p. 02951 50151
OM / Katariina Jahkola, katariina@jahkola@om.fi, p. 02951 5024

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
